

Lila Prap

ZAKAJI IN ZATOJI LILIJANE PRAPROTNIK ZUPANČIČ

(Velecenjeno bralstvo naprošam, da ob vsakem vprašanju izbere odgovor, ki se mu zdi najbolj verjeten, na koncu sešteje točke in prebere, katere lastnosti ga odlikujejo.)

Zakaj pišem o sebi?

1. Ker se zdim sama sebi neznansko pomembna.
2. Ker mi je zmanjkalo snovi za otroške zgodbe.
3. Ker me je za to, ne ravno lahko opravilo, nahecala urednica revije *Otrok* in knjiga, Darka Tancer Kajnih.

Zakaj sem se rodila?

1. Ker takrat štorklje niso bile več »in«.
2. Ker so vsi dogodki po velikem poku v vesolju vodili natančno v to smer.
3. Ker so po vojni začeli graditi šoštanjsko termoelektrarno. Tako se je namreč mojemu očetu, pristnemu Ljubljancu ali močvirniku, kot jih Štajerci radi imenujemo, med nadziranjem gradnje te nove pridobitve delovnega ljudstva ponudila priložnost, da v bližnjem Velenju sreča mojo mamo, jo povabi s snežno vprego na pražena jetrca v Celje in z njo oddrsi še dalje, v zakon. In to kljub temu, da je sneg že skoraj skopnel.

Zakaj se od vseh obdobj najraje spominjam otroštva?

1. Ker se mi ni bilo treba ukvarjati z avtorskimi pogodbami in davkarijo.
2. Ker še nisem bila tako zgubana.
3. Ker sem takrat še verjela pravljicam in zgodbam in v igri s peskom, travami, punčkami, kockami, morskimi valovi, besedami, psički in mačkami odkrivala vedno nove in nove neraziskane svetove.

Zakaj sem študirala arhitekturo?

1. Da si dokažem, da nisem tako neumna, kot izgledam.
2. Ker sem dobila izjemen navdih za ta študij ob opazovanju naših novokomponiranih zaselkov, ki, nametani povprek in počez, ponujajo očem neverjetne združitve

na pol podrtih starih kmečkih poslopij z novo dozidanimi haciendami, tirolskimi vikendi, marmornimi palačami in kontejnerji.

3. Ker me je že od malih nog najbolj veselilo postavljanje vseh mogočih hiš in hišic, ker sem si ob opazovanju mojega očeta, ki je večče vrtel trikotnike in šestila nad svojo delovno mizo, tudi jaz blazno želela početi nekaj podobnega in ker je arhitektura veda, ki združuje veliko znanj, in mene zanima prav vse na tem svetu.

Zakaj sem potem kar naprej menjavala svoj poklic?

1. Ker so povsod, kjer sem delala, kmalu ugotovili, da nimam pojma.
2. Ker sem se vedno znova naveličala dobivati redno plačo.
3. Ker je v Wiesbaden, kjer sem delala v arhitekturnem biroju, prišel na krajši obisk moj prijatelj iz Celja. Obisk se je seveda končal s poroko v rodnem Celju in potomcem, ki je v rekordnem času privekal na svet. Doma sem se potem nekaj časa trudila živeti v različne poklice, podobne arhitekturi, od urbanizma in poučevanja gradbenih predmetov, do industrijskega in grafičnega oblikovanja, na koncu pa sem se vendarle odločila, da postanem umetnik na svobodi.

Zakaj sedaj pišem in rišem za otroke?

1. Ker za odrasle nisem sposobna pisati.
2. Ker sem ugotovila, da lahko s tem blazno obogatim.
3. Ker sem v času popotovanja med mojimi vsemogočimi poklici ugotovila, da je pisanje in risanje za otroke pravzaprav poklic, ki mi je pisan in risan na kožo. Uporabljam lahko vse finte, ki sem se jih naučila med študijem arhitekture, hkrati pa se mi ni treba ozirati na kakšne zatežene naročnike, na izvajalce gradbenih del in notranje opreme, na ponudbo na tržišču in na podobne stvari, ki so v arhitekturi prisotne. Delam, kar hočem, in pri tem celo uživam. Preselila sem se v otroški svet in tam stanujem.

Zakaj sem najprej pisala za malo starejše otroke, zdaj pa za vedno mlajše?

1. Ker sem na stara leta vedno bolj otročja.
2. Ker sem postala tako lena, da se mi ne ljubi napisati več kot pet vrstic v zgodbi.
3. Ker se mi je ob zabavanju mojega sina najprej porodila zamisel, da v obliki zaokroženih zgodbic zapišem vse mogoče igrarije z besedami, s katerimi smo se svoje čase zabavali s starši ali z drugimi otroki. Take igrarije so seveda primerne za otroke, ki obvladajo osnovne jezikovne zakonitosti, se pravi, da so stari vsaj pet ali šest let. Če so bile te igrarije in razmišljanje o pripovedkah za otroke osnova za mojo prvo knjigo *Zgodbe in nezgodbe*, sem se potem v *Resničnih pravljicah in pripovedkah* spravila nad igrarije odraslih z »resnico«. Pravljice in pripovedke, ki jih pripovedujemo otrokom, so pravzaprav izmišljije, s katerimi krojimo otrokov pogled na svet: ubogaj, ne misli s svojo glavo, ker odrasli vse vedo, potrpi, če te tepejo, ker boš nekega dne zagotovo sedel na kakšnem kraljevskem prestolu, ali kot mrtva čakaj na svojega princa, ki te bo s poljubom obudil in popeljal na svoj grad, in podobne.

Zakaj so moje knjige za najmlajše nekaterim otrokom (in celo odraslim) všeč?

1. Ne vem.
2. Ker nimajo okusa.

3. Ker se mi je, otročji kot sem, mogoče posrečilo doseči preprostost in toplino izraza, kljub temu da vse knjige izdelam kot koncept, namenjen nadaljnjemu razvijanju idej in poigravanju z besedami. Pri *Malih živalih* sem hotela otroke, vajene tisočernih igrač in elektronskih pripomočkov, pa tudi starše opozoriti na svet, ki ga oči odkrijejo ob preprostem opazovanju travnika pred hišo ali zaprašenih, skritih kotičkov v hiši. *Živalske uspavanke* so nastale ob mojem razmišljanju o grozljivih posledicah branja *Rdeče kapice* in podobnih »vzgojnih« zgodb pred spanjem, ko se ti potem celo noč sanja o volkovih in drugih pošastih, ki te bodo požrle, če nisi bil priden kot angelček. Štetje ovc, uspavanje pajkov in miši in podobnih nebogljenih bitij se mi je zdelo dosti bolj prijazna popotnica za popotovanje v svet otroških sanj. *Zakaj* je knjiga vprašanj in odgovorov. Vprašanj, ki jih zastavljajo otroci, in odgovorov, s katerimi poskušamo odrasli potešiti njihovo radovednost. In ker smo odrasli še vedno otroci, ki iščejo odgovor na absolutno resnico, jim pravzaprav vse stvari razložimo nekako približno. Tako kot jih sebi v tako imenovanih znanstvenih odgovorih.

Zakaj sem svoje ime skrajšala v Lilo Prap?

1. Da ljudje mislijo, da sem »uvožena«.
2. Ker se mi je na knjige za najmlajše nerodno podpisati s pravim imenom.
3. Ko sem ob tlačenju mojega klobasatega imena na naslovnico slikanice za najmlajše naletela na težaven problem: moje celotno ime, napisano na roke z velikimi črkami, bi na knjižni platnici zasedlo skoraj pol strani!

Če ste zbrali do 9 točk: Odlikuje vas izjemna kritičnost in zavedanje lastnih vrednot. O vsaki stvari imate jasno izraženo lastno mnenje, ki ne podlega trenutnim špekulacijam in vplivom okolice.

Od 10 do 26 točk: Z nogami stojite trdno na tleh. Odlikuje pa vas fleksibilnost razmišljanja in prilagajanje trenutnim razmeram.

Nad 27 točk: V vas še vedno živi otroška duša. Brezmejno zaupate v soljudi, v njihovo dobronamernost in neponarejenost. Nikoli ne boste politik, poslovni uspešnež, verski ali vojaški voditelj ali kritik. Imate pa vse tiste lastnosti, ki so potrebne za ustvarjalce literature ali ilustracij za otroke.

Otrok in knjiga 55 (2002)